

Стана Смиљковић

Универзитет у Нишу, Педагошки факултет у Врању

Методичка теорија и пракса број 2/2020

УДК: 821.163.41.09-1 Стакић М.

стр. 289–291

## ПУТНИЧЕ, ДАЛЕКО ЈЕ ЗЕМЉА ОБЕЋАНА

Добитница награде Београдског фестивала писаца *Вийезово њролеће*, Мирјана Стакић за књигу песама *Пшшца руѓалица* у издању Витеза, Београд, 2019. наставља не само романсијерски, већ и поетски пут овом, и пре ње већ прочитаним и приказаним збиркама. Песма као духовна песникиња вежба тежи ка хармонији која се постиже у складу са природом. Та енергија расте, преображава, буди емоције, у песникињиним грудима бујају лепоте сагледане унутрашњим видом, саопштене звуцима природе. Уз много асоцијација, поређења, ономатопеја осећа се живот и закони постојања. Као да је кроз песму прошетала онтологија природе, закорачио свет створен мишљу, испуњен светлостима које допиру са космичких висина у разним облицима и појавама. Снажне персонифициране слике дубоко се урезају у мисли и душе оних који умеју да осете реч и покрете у њој.

Застоја нема у низовима стихова различите дужине, форме у циљу изградње јединственог песничког света. Као у слагалици која симболизује животне драме и спасења: у њој је „читав свет као слагалица“, „... велика стаза“, „... велика књига“, „... само велики сан.“ Значи ли, пита се песникиња, да је свет истински сан на јави, трагање за смислом, дубинама симболизованим у водама, висинама у облацима, месецу, небеском сазвежђу.

Вертикална линија која се с неба (звезда, месеца, сунца, облака) спушта на земљу, представља бескрајни песникињин видокруг богат разноврсним живим и неживим светом који доприноси динамици и непрекидном преображају. Ту су низови лирских прича о виђеном и невиђеном, замишљеним, исклесаним из традиције и свеприсутне културе живљења и постојања. Зато љубав као дар који се не рађа већ ствара у бићу дубоке осећајности, преовладава песмама. То је „чаробна светлост“ настала из „звезданог праха“ у моментима када је упоређује са светлоком, плашљивом, нежном и дрхтавом, дивљом срном. Сва нескривена лепота која исијава из стихова исказаних инверзијама и опкорачењима, метафоричним везама речи, апострофама, понегде и римама, није заробљена птица, већ „најлепши израз“ драгог лица. Лице, осмех, патња, суза на њему, огледало су префињеног духовног бића. Човек му се, по речима Андрића, не

може нагледати. И кад се обраћа природи, у њој види човека, као и друга бића која ни у једном тренутку не нарушавају хармонију:

„Не волим зиму,  
волим сан о њој.  
Светлуцање капљица  
и преламање Месечине,  
просута бисера ниска  
и лаки трептај грана“ (83).

Месец је „свевидеће око“, „чувар тајни“, светлост и знак истински или имагинарни, да-режљив гранама и сенкама, разигран у својој шароликости. Позив на игру уз нечујну песму прави је спој космичке и земљане хармоније, спој награђен лепотом живота у коме равноправно функционишу и невоље. У сваком песничком кораку нема посустајања.

Песме надахнуте културама, историјом и традицијом заузимају посебно место у збирци. У песми “Везиља” и другим, песникиња се клања њеном бићу које будним оком, маштом и својим читавим животом успоставља, везе свет и природу око себе:

„И птице само што не полете  
трепери покрет раширених крила,  
је л’ сањала да слободно лете,  
или је замишљена док везе била“ (36).

Дивљење бојама, извезеним птицама које би прхнуле, или само што нису прхнуле са црвене плишане мараме, с друге стране души везиље опхрваној мишљу, неком бригом или весељем, указује на слободни дух који се на тај начин, креацијом бори, буни, сања. Из тог унутрашњег, наизглед невидљивог животног вртлога, избија снага воље и жеље да везену мараму обоји покретом, лепотом и сновима. Одом везиљи, ствараоцу личног света, поклања се песникиња својом сликом одабраних речи које одишу духом старине, уз загонетку о коме се мисао везла и бојила. Марама-симбол девојачке спреме, израз је најискренијих осећања и надања неком другом, богатијем и срећнијем животу. Сам вез као знак који остаје, птица која се спрема да полети са мараме, а горско биље и зелене боје биљног царства, процвета, симболи су који откривају и душу наше песникиње. Иако у овој, и другим песмама, има уздаха, нема јадиковки, али има и заноса и радости након патње. Све тече и траје ношено космичком поезијом ветра и водом као извором живота и пролазности. Понајвише сновима:

„Заспала Ругалица,  
Заспала птица,  
Сан јој је постао  
Драг“ (43).

Живот који је у хармонији са природом открива дубок уметнички и културни сензибилитет песникиње. По речима великог Гетеа „поезија указује на тајне природе и труди

се да их реши сликом“ и у овим песмама уочава се спонтаност језичке динамике којом се опевају разнолика људска осећања. Међу њима преовладава љубав према свету и умешност откривања лепота у животу, наизглед једноставном. Из стихова бјје ритам, налик на кораке, а краткоћа стихова и минус одсуство у изразу указују на мултимедијалност која подразумева комбинацију слика, речи и музику-мелодију стихова. То је природа која ствара, или *lat. natura naturata*, зато је неопходно схватити игру речи и игру слика у поетском простору Мирјанине поезије: реч у слици, слика у речи. Такав пространи пејзаж у песмама, и кад има описа, и кад се подразумевају из текста, час више, час мање, чини енергетску линију која покреће, уздиже од духовног до разумног, какав је пример песама из циклуса *У љубави шраї*. Духовним трагањима успостављена је снага лепоте као неисцрпне инспирације уз питање: „Хладну ноћ хоће ли пољупци загрејати.“